

Nro. 12.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Februar. 9-dik napján 1796-ik
esztendőben.*

Német Birodalom.

A' *Biponti* hertzegegségből jött levelekből olvas-
suk, hogy onnan is ki takarodnak a' Frantziák
's mind közelebb közelebb mennek hazájokhoz,
azomban el szaggatták az ott lévő kő hidat, 's
mélly sántzokat ástának a' város előtt, hogy ek-
képen meg akadályoztathassák az oda menendő
Német seregeket.

A' *Moguntzia* előtt fekvő *Hechshaimi* tetőt,
mellyen rettenetes sántzokat hánytak a' Frantziák,
még is azért Oct. 29 dikén egy fél óra el folyása
alatt el foglalták azt a' Cs. K. seregek, egy vár
fog építeni, 's illendő erősségekkel körül vétetni,

a' melly munkának nagyon kedvez a' mostani mértékletes idő.

*Düßzeldorf*ből ilyenképen irnak a' jelen levő hadi környülállásokról: „Itten ugyan fegyverfzűnés vagyon: mindazáltal mind itt, mind körülötünk nagy hadi készületeket tétetnek a' Frantziák, benn a' városban és körülötte mintegy 2500 ember fekszik; a' *Rénusra* hajló 47 batteriáknak készítésében városunk is kénytelen őket segiteni, 's minden nap bizonyos számú munkásokat küldeni. A' *Rénuson* való hid még most is áll a' rajta való által menetel szabados, *Hatri* General itten a' kórmányozó. Minthogy *Koblentz* városa még most sem fizethette le a' reá vetett hadi sattsot, tehát azt végzették az ott lévő Fr. hadi Commissariusok, hogy a' V. fejedelemhez és a' városhoz tartozó erdők ki vágattatván adattassanak el, mellyek már ennekelötte is nagyon meg ritkítottak a' sántzokhoz pallisádákhoz 's több e' félékhez szükséges fáknak ki vagatása által. — Minthogy a' fegyverfzűnés ki hirdetésétől fogva több helyeken sokan által szöktek a' *Rénuson*, dob szó alatt ki hirdettetett, hogy az illetén titkon által menőket szabad lészzen a' külső - örön álló katonáknak meg fogni, 's mindenektől meg fosztani. — *Jourdán* Generális parantsolatjára hirtelen el kellett *Kleber* Generálisnak *Koblentz*-ből menni. — Az ott lévő klastromokban ugyan egy katona sem kvártélyozik, azomban minthogy a' társzekerek 's több effélék ottan tartatnak, igen sok lopás esik azokban. — Az ott fekvő Fr. truppok nagy részént Nemetekből állának.

Alsatia Strasburgal edjütt 8 millió liver készpénzt köteles fizetni az erőltetett költsön adásban. — Néhány Fr. osztályokban nem akarván az ifjak a' táborba menni ölzve ütötték magokat, 's imitt amott lappanganak az érdekkben; félő hogy a' Fr. Comitatus második *Vendéve* ne tsinálják az illetén emberek. —

Austriai Belgium.

A' belső dolgokra ügyelő Fr. minister *Benezech* kemény parantsolatot küldött a' *Brüsszeli* departementalis kórmányszekhez azokra az *Belgiumi* emigransokra nézve, a' kik néhány időtől fogva hazájokba vissza tértenek. Minden municipalitasok, az az előjárók, köteleztetnek az ilyen vissza tért emigránsokat magok eleibe idézni, vissza térésüknek idejét és óráját, nem külömben magok vi-seletét izorosán fel jegyzeni, melly végre minden municipalitás két protoculumot tartozik készíteni, és az egyikben azt fel irni, akarják e' ezek a' vissza tért emigránsok magokat a' Fr. Respublika törvénye alá vetni avagy nem? A' másikban pedig erköltsi tulajdonságok, tsendes vagy nyug-hatatlan életek fog fel jegyeztetni, és végtére *Párisba* küldetni. — A' *Genappéi* zenebonának részesei közt egynéhány szerzetes atyák is vól-tak, nevezetesen a' *Villersi* apáturak közül. Még most is sokan hányatnak közülök tömlötzők-re; de azért még is meg nem szűnnek a' zenebo-nák, még most is nagy száma vagyon azoknak, a' kik a' Fr. constitutiót nem tsak bé nem akar-ják venni, sőt közönséges helyen ótsárolják azt. Úgy hallatik, hogy az *Ostendai* kikötőhely körül fel 's alá járkáló Anglus hajók sok fegyvert és munitziót küldöttek a' *Belgiumi Flammandusoknak*.

Sokan azok közül, a' kik az erőltetett költsönözésnek első classisába tétettek, azon pana-szolkodtak a' kórmányszéknek bé adott instan-tziájokban, hogy ő reájok erejek felett való adó vettetett légyen, 's egyfzersmind annak meg kis-sebitéséért esedeztek, mellyre azt a' választ vet-ték, hogy valameddig a' reájok vettetett erőlte-tett költsönözésnek egy harmad részét le nem fi-zetik, addig semmi választ nem nyernek kére-sekre.

kázhassanak a' *Miszissippi* folyó vizen, és hogy szabadosan vehessenek magoknak hajóknak való fát. — A' *Yorki* hertzezné teherben vagon. — A' *Wallisi* hertzeg asszony már gyermek fekvő ágyából fel költ, és edjütt ebédelt a' férjével, a' született hertzeg asszonyka is friss és egészséges.

Az *Edinburgi* fő oskolának közönséges tanítója és a' törvényt tanító facultásnak előülője *Erskine Henrik* meg. fofztatott ezen hivataljától, azért, hogy a' minapi két *Billnek*, a' mellyek által t. i. az *Angliai* szabadság nagyon meg szoritott, ellent állott, 's helyette a' *Skotziai* Generalis Procurator tétetett azon tudománynak igazgatójává.

A' *Newgati* tömlötzben ülő foglyokra, *Crosfield*, *Smith*, *Lemaitre*, és *Higiusra* nézve, a' kik a' király élete után intselkedtenek, és mérges nyillal löttek reája, azt végzette a' nagy *Jury*, hogy mint főben járó bűnösök vonattassanak kérdőre.

A' halálos bűnbe estekre nézve különös, és más *Európai* Birodalmakban nem gyakorlott törvénye és törvény-folytatás módja vagon *Angliában*, mellyet a' régi *Görögöktől* és *Rómaitól* költsönöztenek. Mihelyt valaki valamelly bűnért el vádoltatik és meg fogatik, azonnal kérdőre vonja ötet a' bíró, és ha bűnösnek találja, a' tömlötzben küldi, ha pedig ártatlannak lenni látja, el bocsátja. A' bűnösnek lenni találtatott, a' midön a' sor reája kerül, ki vitetvén a' tömlötzből, ismét a' bíró eleibe vitetik, holott a' véle egyenlő rangú és állapotú lakos társai közül 12 *Juryt* avagy eskütt személlyeket talál, olyanoakat, a' kik egészen járatlanok lévén a' törvényes dolgokban, egyedül józan okoskodások és lelki isméretek meg győződése szerint ítélnék azokból, a' mellyeket a' tanúk beszédjeből és vallástételekből hallanak. Hogyha ezen *Juryk* közt talál-tatik egy vagy több olyan, a' kik ellen a' tör-

vénybe idéztetnek valamely ki fogása volna, tehát azok helyett mások, 's olyanok hivattatnak a' biró által, a' kik minden részre való háj-
lás nélkül valóknak lenni ismétetnek. Ezen 12 *Juryknek* és a' birónak jelenlétekben a' Prókáto-
rok az elő hivatott tanúkat minden környülállá-
sokról ki tudakozzák, néhányszor egyik vagy má-
sik *Jury* is kérdést tetzen; a' törvénybe idéztetett
ellenben halgai, mivel az *Angliai* törvények sze-
rént senki sem lehet maga magának vádolója. A'
tanúknak meg halgattatások után a' vádoltatottat
meg kérdi a' biró, akarja e' magát vagy szemé-
lyessen, vagy Prókátor által védelmezni avagy
nem? Annakutánna a' *Juryk* itélik meg, hogyha
méltó e' a' bűnös a' halálra avagy nem, mind a'
két esetben szükséges mind a' 12 *Jurynek* egymás
közt való meg egyezések; hogyha pedig meg
nem egyezhetnek egymás közt, a' vizsgáló ház
mellett való oldal szobába záratnak, és mind ad-
dig ki sem bocsátatnak, valameddig egymás közt
meg nem egyeznek. Végső ítélet tetelek tsak két
szóból álló, t. i. *Guilty* és *Notguilty*, az az, *bü-
nös, ártatlan*. Hogyha a' *Juryk* közül valame-
lyiket ezen törvényes gyűlés alatt a' szél vagy
guta meg üti, szabadon bocsátatik a' törvénybe
idéztetett, akár bűnös akár büntelen légyen ő,
mivel az *Angliai* törvények szerént, senkit sem
szabad ugyan azon egy dologért kéttzer vagy
többször a' *Juryk* eleibe idézni. A' kit a' *Juryk*
büntelennek ítélnék, mindjárt akkor szabadon bo-
csátatik; a' kit pedig bűnösnek lenni ítélnék, vissza-
vitetik a' tömlötzbe, 's harmad nap alatt ki mon-
datik fejére a' sententzia. A' gyilkosok mindjárt
a' *Juryk* jelen létében halálra ítéltetnek a' biró
által. Ez a' 12 személyből álló *Jury* hivatik kis
Jurynek; nagy *Jurynek* neveztetnek pedig azok
a' 17 személyből álló törvény tudók, a' kik, mi-
nekelőtte az el vádoltatott a' kis *Juryk* eleibe
ideztetne, meg szokták hányni vetni és határozni,
méltó e' az el vádoltatott a' törvénybe való idéz-

tetésre avagy nem (d). Vid. *Wendeborn von dem Zustand des Staats, der Religion, der Gelehrsamkeit und der Kunst in Groszbritannien, Tom. II.* Innen ki tertzik, hogy *Angliában* igen rövid szokott lenni a' törvényes dolgoknak folytatása.

Frantzia Ország.

L'ami des Loix nevű *Párisi* újság illyenképen emlékezik a' múlt Jan. 21 - dik napjáról, arról, a' mellyen néhai *XVI. Lajos* szeréntsétlen király dühös jobbagyai által meg öletett: „Ezen a' napon, *úgymond*, nagy dolgot akarnak a' rojalisták végbe vinni, a' kik nem tsak itt *Párisban*, hanem a' Fr. Respublikának más részeiben is nagy számmal vagynak; és a' kiknek az a' planumok, hogy a' nevezett napon ugyan egy órában számos patriotákat meg ölhessenek. — Az említett napon igen sok tzedulák ragasztattak a'

(d) *Hogy a' régi Görögöknél és Rómaicknál ehez hasonló törvény folytatásnak módja volt, meg tertzik Curtiusból és Pliniusból. Az elsőbb Philotas szomorú meg öletésének előbeszélésében azt jegyzi meg, hogy a' főben járó bünbe esteket mind addig meg nem büntethették a' Macedóniai királyok, valameddig a' háborúban a' hadi seregek, a' békességben pedig a' nép bünösnek lenni nem ítélte volna az el vádaltat. In capitalibus rebus, inquit, vetusto Macedonum modo, inquirebat exercitus, in pace erat vulgi. Nihil potestas regum valebat, ne prius valuisset auctoritas. Curtius Lib. VII. c. 8. — Hogy az el vádoltatotnak szabattsága volt az előtte gyanús birákat bé nem venni, bizonyítja Plinius Paneg. c. 36. Licet, inquit, rejicere, licet exclamare, hunc nolo, timidus est, et bona seculi parum intelligit, illum nolo, quia Caesarem multum amat.*

Thuillerie vólt királyi palotának falaira, mellyeknek ide ment ki a' foglalatja: Atyánkfiái és barátink! Újjabb gonosz fel tétélek vagynak munkában — vigyázzatok a' történetekre — esküvéssel kaptsoljátok öfzve magatokat velünk! Sok állortzás *Chouánsok*, több gyanús személlyek vagynak közöttünk, és gyakorta való gyűléseket tartanak a' rojálisták. Tanúljuk meg, miként keljen győzödelmeinket hasznunkra fordítani s. a' t. Az 1789-dik esztendei patrioták."

Egy más nyomtatott tzedulában arra serkengettetnek az 1789-dik esztendei patrioták, hogy a' fenyegető nyughatatlanságok közt kaptsolják öfzve magokat a' Directoriummal és a' törvénytevő corpusokkal. *Dumont* nemzeti deputatus úgy iratik le ebben, mint a' patriotáknak megengesztelhetetlen ellensége s. a' t. — Mindezekből, így szóll a' *Courier universel* nevű *Párisi* újság, a' tettzik ki, hogy az 1789-dik esztendei patrioták újjabb revolutiót kívánjanak, melly hogyha tökéletességre mehetne, egész Fr. Országot vérözön boritaná el. — Az is világos, hogy sokan találtassanak olyanok, a' kik a' monarchica igazgatásnak formáját vissza állítani igyekeznek.

Egy más *Párisi* újság így szóll a' többek között: Újjabb nyughatatlanságoknak forgó szelei mutatgatják magokat a' Fr. Respublika horizonján, igen sok békételen emberek lappanganak közöttünk, de vallyon mitsoda eszközökkel fognak élni a' Respublikának számlálhatatlan fegyveres légioi ellen, nem látjuk, egy szóval akármihez szúljanak, akármit iparkodjanak, 's akármit törekedjenek a' Respublika constitutiojának lerottására, semmiképen nem fognak bóldogúlni, mindeneken diadalmat vesznek a' mi hatalmas kormányozóink." (A' végén válik meg, mitsoda végé lészzen a' Fr. revolutiónak, olyan e', a' mimémüt a' patrioták kívánnak, vagy a' minémüt a' rojálisták reménylenek).

Az el óltatott áhétatosság apródonként viſza tér Fr. Országba, tsak *Párisba* nem, holott a' felettébb való bújaság, dorbézolás, mulattság, 's több éfélék el felejtetik a' lakosokkal téremtőjök és magok eránt való kötelességeknék bé tellyesítését. Néhány tartományokban mind a' karátsonyi innep napokon, mind az új esztendőben példás áhétatosságot mutattak, a' sok szükséggel és viſzontagságokkal 4 esztendőtől fogva küzködő lakosok, és azokat a' *Hannoverai* fogoly katonákat is, a' kik *Troyesen Champagnia-nak* városán keresztül masiroztak a' fel tseréltetés végett, a' templomokba bé menni, és a' Sz. mise alatt a' földre le térdepelni kényszerítették. Ellenben még most is a' szabattság fáí körül tartatnak a' lakadalmak. — Meg tartásra méltó dolog, hogy a' Fr. lakosok keményebben bánnak az által szökött, mint a' hadi fegyverbe esett katonákkal. *Troyesben* 200 által szökött *Austriacus* katonák különös káczárnyába tsukattak, holott sok éh kortyot, és gyomor korgást szenvednek, 's valamennyifzer ki botsátatnak, ki gúnyoltatnak a' község által (Tanuságára lehetnek azoknak, a' kik meg rontván fejedelmeknek zászlója alá le tett hiteket, által futnak az ellenséghez, azt gondolván, hogy ottan mézes máléval tartják őket).

A' Directoriumnak végzése szerént, a' *Párisi* rakott bibliotékán kívül, minden osztályokban egy egy közönséges bibliotéka fog lenni, mellybe kinek kinek, a' ki tudományát öregbíteni akarja, szabados bé menetele lészén, 's szabadosan élhet az ott lévő könyveknek hasznával. E' mellett minden közönséges oskoláknak különös rakott könyv tárok fog lenni, és mind, ezek mind amazok a' ki adatandó új könyvekkel szaporitatni, melly végre különös töke pénz rendeltetik, adjuk hozzá, *ha lészén*. — Mivel egész Fr. Országban igen szük a' só, azt végzette a' Directorium, hogy a' szükölködő szegénységnek ingyen ugyan nem, de óltsó áron a' nemzeti maga-

zinumokból adattassék só. — *Tallien* nemzeti képviselőnek szép felesége gyakorta meg jelenik a' közönséges játéknéző helyekben olly gazdag gyémántos fővel, hogy egynéhány millióra betsültek fejének ékessége.

Jan. 19 dik napján, következő tikkelyekből álló rendelést tett a' 200 személyből álló öreg Tanács. 1) Minden külső tartományokra ki menendő pénz váltásnak, akár idegen, akár Fr. pénzben legyen az, azon árúban kell lenni, a' mellyben vagyon Fr. Országban. 2) Az interesnek, a' bélyeges papirosnak és a' postán küldött levél árának is melléje kell adatni. Ez a' rendelés *Hollandiára*, *Helvétia*ra és a' *Rénus* jobb partján fekvő Német Országi tartományokra is ki fog terjedni.

Sokan, a' kik a' Respublikának költsön adott pénzeikért interest kívánnak, egy promemoriát nyújtottak be Jan. 20-dikán az ifjú Tanácsnak, mellyben igen eleven szinekkel festették le mostani nyomorúságokat, 's azon panaszolkodtak, hogy ezen erőltetett költsön adás által tsak nem elegendő kolduló táskára és botra szorúltak. Bé adott irásokat a' Finantzialis Commissionak adotta által a' nevezett Tanács, olly véggel, hogy panaszjaikat szorossan meg vizsgálván, minél előbb tegyen arról illendő jelentést.

Úgyan ezen alkalmatossággal az 1789-dik elztendei pátrióták is egy irást nyújtottak bé azon Tanácsnak, mellyben azt erősítik, hogy a' közönséges hivatal viselő személyek is kedveznek a' rojálisáknak; egyfzérsmind arra kötelezik magokat, hogy kélszek minden vagyonjaikkal, sőt életekkel is a' törvényhozó tanácsoknak szolgálni. Ezen irásaikat a' Directoriumhoz utasította az ifjú tanács.

Lassan lassan mind ki vettetnek az öreg és ifjú Tanácsból azok, a' kik a' revolutio alatt vala-

melly tetteik által magokat gyanúsakká tették, vagy a' kiknek emigrált attyokfiai vagynak, azt gondolván felölök, hogy azokkal titkos egygyetértésben légyenek, és a' kormányfzéknek minden végzéseit 's titkait ki jelentik. Illyen végzés hozatott Jan. 1 -dikén a' *Ligerisi* osztály deputátusa és az ifjú Tanáts tagja *Ferran-Vaillant* ellen, a' ki azzal vádoltatott, hogy a' gyülekezetek' öfzve gyülléseknek alkalmatosságával valamelly pártos végzésnek írta vólna a' maga nevét alá.

Az *Austriai* fogságból haza ment képviselők, 's nevezetesen *Camus* sokféleképen festik le a' fogságaik alatt történt tetteiket és szenyvedéseiket az ifjú Tanáts gyűléseiben. Minap egy hires mester figyelmetesen halgatván *Bournonville* Generalis és *Drouet* posta mester beszédjeit (ez a' posta mester az, a' ki néhai *XVI. Lajos* királyt Fr. Országból való ki utazásakor, *Varennesen* le tartoztatta, 's *Párisba* vissza küldötte), meg boszszonkodván így szóllott: *Messziről jötteknek könnyű hazudni.* A' *Courir universel* nevű *Párisi* újság szerzője erre neki azt mondotta: Barátom a' nemzeti képviselők nem lakajok hogy hazudjanak, rendkívülvaló dolgokat hallasz tőlök, és bátor a' nemzeti képviselőnek beszédje hihetetlennek lenni láttassék is, mindazáltal semmi hazugság nem lehet abban.

A' tengeri dolgokra és a' hajós seregekre ügyelő minister ekként festette le a' Directorium előtt azoknak jelenvaló állapotját: „A mi marinánk, *úgymond*, igen szomorú állapotban vagyon, és szükség eddig való halálos álmaikból fel serkenteni. — Rendeletlenségeknek leg főbb oka a' hajós Commissáriusoknak és tiszteknek tudatlanságok. Azok eránt a' jó alkalmatos és gyakorlott Admiralisok 's hajós Kapitányok eránt, a' kik a' király idejében szolgáltak, semmi bizodalnok nintsen a' páriotáknak, az újjabbaknak pedig rangot és hivatalt osztogathat a' Respublika, de tudo-

mányt nem tölthet tötséren a' fejekbe. A' hajós tiszteknek tudatlanságok annyira ment, hogy nem régiben egy hajós orvos látogatására menvén egy tisztnak, hajós Kapitánynak lenni tartatott, kinek az elmés orvos ekként felelt; igen is kapitány vagyok és a' *Chéron* hajóját kommandirozom. Nem esmérem, felele amaz, ezt a' hajót."

Olasz Ország.

A' *Majlandi* tudósítások szerént egy haditanáts fog ottan fel álitatni, mellynek leg első foglalatossága lészzen, az *Olasz Ország* Cs. K. armádiánál múlt őszel esett szerentsétlen történeteknek szoros meg vizsgálása. — *Argenteau* Cs. K. Generális, a' ki azon szerentsétlenség előtt tsak két nappal vette kezére a' kormányt, maga is sürgeti ezt a' meg vizsgálást, hogy ekképen az utóbb következett dolgokat az előbbiekkal öszve lehessen tenni, 's az által meg itélni, hogy ha ő lett légyen e' azon szerentsétlenségnek oka, vagy pedig más valaki?

Frigyes Belgium.

Ambár eleinte mind a' *Gröningai* mind a' *Frisiai* tartományok vonogatták légyen is magokat a' memzeti gyűlésnek öszve hivatásától: még is mindazonáltal most azokban is meg egyeztek a' választó gyülekezetek, 's készebbek kevés károkkal a' *Hollandiai* képviselők kivánságának engedni, mint az *Utrechti* uniótól el szakadván magokat függetlenségbe ejteni. Ellenben *Zelandia* még most is álhatatos előbbi végzése mellett, 's világosan ki nyilatkoztatta a' több szövetséges tartományoknak, hogy ő semmi esetben le nem mondhat a' maga elsőségéről. Úgy láttzik mindazáltal, hogy ezen tartománynak lakosai nem egy értelemben légyenek annak képviselőivel; leg alább 592-en közülök egy irást adván bé az előjáróknak következő kérdésekre ki-

vántak magoknak feleletet adatni: 1) Mitsoda eszközökkel élnének hazájoknak védelmezésére, hogyha az uniótól el szakadnának? 2) Meg esmérnék e' más hatalmasságok és Frantzia Ország az ő mástól való nem függéseket? 3) Vagyon e' a' lakosoknak elengendő költségek a' tartomány adosságáinak ki fizetésére, és a' Status ki adásának viselésére? 4) Meg maradhatna e' az a' tartomány a' napkeleti Indiai örökségeknek birtokában? (Erre a' kérdésre leg jobb választ tudna adni a' *Londoni Ministerium*). 5) Vallyon azon idegen terméseket, a' mellyekre el kerülhetetlen szüksége vagyon azon tartománynak, de a' mellyeket a' több tartományoktól vett még ekkorig, a' maga kebeléből ki szerezhethné e'? s. a' t. Végtére azt ohajtják ezen irásokban, hogy jobb volna nékiek is a' több frigyos tartományokkal edjütt tartani, és a' nemzeti gyűllésből folyandó hasznokból vélek edjütt részt venni. — *Frislândia* 70000 forintot ajánlott a' Respublika hajó seregének öregbitésére.

Török Birodalom.

Az *Archipelagusban* ólálkodó Fr. eskadre minap egy Orosz és Austriai hajokra bukkánván, mellyek a' fekete tengerből jöven vizita, a' rajtok-lévő portékával egyetemben *Zantéba* menni igyekeztek, azokat el foglalta, és más neutrális vitorlák alatt repülő hajók után is ólálkodott. Mihelyt értésekre esett e' dolog a' *Smirnai* kikötőhelyben Fr. hajókat zárva tartó Anglus fregatáknak, leg ottan fel óldozták azokat az ostrom alól, 's tovább mentek. Azonközben a' fenyes Porta is rendkívül való hadi készületeket tétet, 's minden kikötőhelyeibe parantsolatot küldött a' hadakozó hajóknak serény ki készítésére. Az Orosz követ nem régiben jelentést tévén a' *Reis-Effendinek* Lengyel Ország fel olztásáról, beízedjéhez ezt is hozzá tette, hogy nem reményli, hogy

ez által a' két udvar között való jó egygyesség meg háborítatna.

Magyar Ország.

Egerből Jan. 30-dikan. Kegyelmes fő Ispán Urunk Gr. *Eszterházy Károly Egri* Püspök ö Excellentiája maidnem 6 esztendők után harmad nappal ennekelötte építő széket tartván, ki vévén két Vice Szolgabiráink változását, tsak nem egészlen meg hagyattak a' megyénkbeli tiztviselők előbbi hivataljaikban. Sokan sokáig törekedtek, hogy minket a' mi kedves első al-Ispányunktól, Tek. *Fáy János Bertalan* Királyi Tanátsos Úrtól meg fölzhassanak, de semmire sem mehettek, mivel tsak nem fél óráig szüntelen harsogván a' neve, le ültetett helyére kegyelmes fő Ispányunk ö Excellentiája által, a' midön olly nagy vivát kiáltás és tapsolás támadott, hogy talán két hét múlva is meg fog a' kékség tenyereinken láttatni.

Kis-Hont Vármegyéből Jan. 22-dikén. Újságink mintsenek de óság elég, telünk igen sáros, két héttől fogva nagy sűrű köd uralkodik köztünk, melly miatt mind a' betegeknek, mind a' hóltaknak száma felesen szaporodik. — A' himlő is nem kis pufzítást tesz a' gyermekek közt, mind itt, mind más helységekben; nevezetesen *Jólsván* nagyon meg dézmálta őket, száznál több meg halván közülök.

Egy valaki azt írja *Liptó Vármegyéből* a' *Magyar Kúrirnak*, hogy ottan is rendkívül sok betegek vagynak, és hogy a' múlt Augustus hólnapjától fogva Jan. 1-ső napjáig 3222 gyermek hólt meg a' himlőben. — Több *Magyar Országgi Vármegyékben* is uralkodik ez a' pufztító nyavalya. Vajha nemes Hazánkban is meg szünne már valahára a' himlőbéóltás éránt való bal vélekedes, nem siratnák annyi sok édes atyák és anyák a' himlő által el ragadtatott kedves magzatjaikat.

Egy tudós Anglus doctor azt jegyzette meg, hogy a' himlőbéoltása és practizálása előtt 100 himlős gyermek közül 90 holt meg, és csak 10 maradt életben; minekutánna pedig a' himlőbéoltás azon Országba bé vétetődött, azólta 100 himlős gyermek közül csak 10 hal meg 's 90 marad életben. Hát nem elegendő okunk vagyon e' arra, hogy e' részben mi is kövessük *Angliának* és más *Országoknak* jó példáját, a' mellyekben nagy haszonnal gyakoroltatik ez az emberi nemzetre nézve igen hasznos mesterség.

Erdély Ország.

Dévről Jan. 26-dikán. Ma Pál fordult köddel ember meg hal döggel! közönséges peldabeszédje a' Magyaroknak. Addig 's addig halljuk *Oláh Országban* a' pestist uralkodni, hogy már *Hunyad Vármegyével* határos *Oláh Országi* szélekre is el hatott, sőt mivel már egy *Syli* nevű helységbe bé harapozott, szorgalmatosan munkálódik a' N. Vármegye a' jó rendelések meg tételében, hogy a' passzusok őriztetvén, senki se bé, se ki ne bortsátassék. Az *Oláh Ország* felől való határ szél fegyveres katonákkal ván meg rakva, azon belől más rendbeli vigyázat áll 300 nemesekből, két hétig ennyit tartatott *Háttzeg* vidéke; más két hétig ismét annyit a' *Hunyad Vármegye Maros* mellyéki kerülete; a' harmadik felváltást *Zaránd Vármegye* télzi. E' mellett minden helységekben búzgó áhétatosságok tartatnak. — Bezzeg meg szeppentünk mi is, mivel az idő ködös, nehéz szagú, sem esső, sem fagy, sem hó nintsen, úgy-hogy ugyan jó módja van a' pestisnek a' leg keményebb vigyázatokon is a' levegő égben való által jövetelében, mivel itt benn a' várason a' harmadik házat sem láthatjuk ellöttünk a' sűrű köd miatt.

A' napokban öszve talál veszni a' *Dévai* mészáros a' legényével, 's képzelvén magának hogy

ő épen az a' kutyája volna, mellyel a' vágni való marhákat le szokta vonatni, a' szegény legénynek az orrát egészlen le harapta, a' felső felétől fogva az allyáig le hásitotta, melly seb eleinte veszedelmes volt, hanem már most alkalmasan gyógyúl.

Az Ekklésia vólt oskóla mestere *Damó Károly*, vagy mint néha magát írta *Karli*, belé szerezett egy tífztartónéba, kinek férje az uraság jószágában falun gazdáskodván mester uram mind addig tanulgatta véle edjütt a' conjugatiót, mig egyszer véletlenül a' gazda estve haza jövéen, mester uramat az aszonymal edjütt az ágyban a' praesens tempuson kapta, onnan le húzatta, keményen meg declináltatta, meg kötöztette, reggelig lántzon tartotta, 's akkor tsúfosan mások szemeláttára el botsátotta. — Az Ekklésia is tsúfosan el tsapta magától. Innen az a' tanúság következik, hogy mester uraimék ne a' menyetskéknak, hanem tanítványaiknak tanítgassák a' conjugatiót, külömben keserves declinatiókra fognak tanítatni.

* * *

Mélt. és Tekintetes Vajai *Vay József* úr, a' Fels. királyi Helytartó Széknek Tanátsosa, hivataljának egynéhány esztendeig igen dicséretesen, és mind a' Fels. fejedelem mind az Ország tökéletes meg elégedésekkel lett viselése után, Fels. Urunk kegyelines engedelmeből nyugadalomra tette önnön magát.

S. D. D.